

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/319504018>

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN MOBİL TELEFON BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA: KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Article · December 2016

CITATIONS

0

READS

846

3 authors:

[tarık Talan](#)

Kilis 7 Aralık Üniversitesi

9 PUBLICATIONS 2 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

[Adem Korkmaz](#)

Kilis 7 Aralık Üniversitesi

14 PUBLICATIONS 1 CITATION

[SEE PROFILE](#)

[Murat Gezer](#)

Istanbul University

23 PUBLICATIONS 13 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

RTAÖĞRETİM OKULLARINDA CİNSİYET FARKLILIKLARININ, FİZİK DERSİNDE İNTERAKTİF VE KLASİK EĞİTİMİNDE BAŞARISININ KARŞILAŞTIRILMASI [View project](#)

MOBİL TELEFON BAĞIMLILIĞI [View project](#)

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN MOBİL TELEFON BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA: KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Tarık TALAN¹, Adem KORKMAZ², Murat GEZER³

^{1,2} Kilis 7 Aralık Üniversitesi,
tariktalan@kilis.edu.tr, adem@kilis.edu.tr

³ İstanbul Üniversitesi
murat.gezer@istanbul.edu.tr

ÖZET

Günümüzün vazgeçilmez iletişim aracı haline gelen cep telefonları, teknolojik ilerlemenin getirdiği yenilikler ile cepte taşınan bir bilgisayar haline gelmiştir. Günümüz mobil telefonlarının sağladığı işlevsellikler, insanların bu teknolojik araçlarla oyun, sosyal medya ve internet gibi ihtiyaçlarını sağlayabilmektedir. Bu araştırmanın amacı; 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz dönemi Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Fakültesi ile Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin mobil telefon kullanım profillerini ve mobil telefon bağımlılık düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemektir. Betimsel bir çalışma olan bu çalışmada veriler, Bianchi ve Phillips (2005) tarafından geliştirilen “Problemli Mobil Telefon Kullanım Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Bu araştırma için Cronbach-alpha güvenirlik katsayısı 0.88 olarak bulunmuştur. Araştırmanın örneklemini kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen toplam 299 birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler kişisel bilgi formu ile elde edilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler SPSS 18 istatistik programı ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizi için yüzdelik ve frekans tablosu, aritmetik ortalama, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistikler ile bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin mobil telefon bağımlılık durumlarının cinsiyet, öğrenim görülen fakülte, sosyo-ekonomik durum ve mobil telefon sahip olma yılına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Günlük mobil telefon kullanım süresi ve başat mobil telefon kullanım amacına göre ise mobil telefon bağımlılık durumlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Mobil Telefon, Bağımlılık, Mobil Telefon Bağımlılığı.

A STUDY ON INVESTIGATING THE MOBILE PHONE ADDICTION LEVELS FROM THE UNIVERSITY STUDENTS: EXAMPLE OF KİLİS 7 ARALIK UNIVERSITY

ABSTRACT

Mobile phones have become an indispensable communication tool at present. Innovations coming with technological improvements turned mobile phones into computers that can be carried in pockets. People can meet some needs such as playing games, using social media and the internet with functionalities provided by today's mobile phones. The purpose of this research is to examine the profiles of mobile phone usage and addiction level of the students who study in Education Faculty and Engineering Faculty of Kilis 7 Aralık University in fall semester of 2015-2016 academic year in terms of different variables. The data in this research is a descriptive method and were collected by using “Problem Mobile Phone Use Scale” developed by the Bianchi and Phillips (2005). Cronbach's alpha reliability coefficient for this study was 0.88. The study sample consisted of a total of 299 first-year students selected by easy sampling method. Demographic information of participants was obtained with personal information form. The data obtained from the study were analyzed with SPSS 18 statistical software. Descriptive statistics such as percentage and frequency tables, mean, standard deviation and independent samples t-test, One—Way ANOVA test, and “Tukey's multiple comparison test” applied for the data. According to the

survey, students mobile phone addiction showed that there aren't any significant difference in their gender, attended faculty, socioeconomic status and time of ownership from the mobile phone. It has been found that there is a significant difference in cases purpose of dominant mobile phone usage and usage duration.

Keywords: Mobile Phones, Addiction, Mobile Phone Addiction.

Giriş

Günümüzde tüm dünyada iletişim için önemli bir rol oynayan cep telefonlarının kullanımı artmış, bu da cep telefonlarının teknoloji pazarında önemli bir yer edinmesine sebep olmuştur. İletişim kolaylığını beraberinde getirmiş olan cep telefonlarının hayatın her alanında ve her zaman taşınabilmesi cep telefonlarının özelliklerinin gelişmesinin önünü açmıştır. Yeni kuşak cep telefonları sadece konuşma veya mesajlaşmanın ötesinde birçok teknolojik cihazla yapılabilecek bütün işlemlerin yapılmasına imkân vermektedir. Günümüz dünyasında vazgeçilmezler arasında yer alan cep telefonları maliyeti ne olursa olsun herkesin ulaşabildiği cihazlar haline gelmeye başlamıştır.

Cep telefonlarının özelliklerinin artması, yaşam alanlarına getirdiği katkı ve yenilikler tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kullanımının artmasına neden olmuştur. Günümüzde özellikle gençler arasında olmak üzere tüm yaş gruplarında cazip hale gelmiştir. Dünya genelinde cep telefonu abone sayısı 7.2 milyar iken [1], Türkiye cep telefonu abone sayısı 73 milyonu geçmiştir [2]. Cep telefonlarına bu kadar rağbet edilmesinin nedenleri arasında çağrı maliyetinin düşmesi, iletişim haricinde kullanılan ve gün geçtikçe kullanımı artan birçok fonksiyonun eklenmesi gibi pratik nedenler bulunmaktadır.

Dünya nüfusunu etkisi altına alan cep telefonu kullanımı ülkemizde de beklenilenin üzerinde bir hızla gelişmiştir. Cep telefonu kullanımındaki bu ilerlemeyle birlikte artık insanlar istediği yer ve zamanda kolaylıkla iletişim kurabilme olanağına kavuşmuştur. Ancak cep telefonlarının insanların hızlı ve kolay iletişim kurma ihtiyaçlarını karşılamasında bu derece etkili hale gelmesi, zamanla bazı sorunları da ortaya çıkarmıştır. Cep telefonlarının aşırı kullanımı bağımlılık gibi birçok problemi de ortaya çıkarmaktadır. Aslında bağımlılık kavramı esrar, eroin, alkol gibi kimyasal madde kullanımını içermesine rağmen kumar, seks, alışveriş, bilgisayar oyunu oynama, televizyon izleme gibi kimyasal olmayan davranışsal bağımlılıklar için de söz konusudur. Davranışsal bağımlılıklar da tıpkı alkol-madde bağımlılıklarında olduğu gibi bağımlılığın ana bileşenleri olan fiziksel ve psikolojik bağımlılık belirtilerini gösterirler [3]. İnsan-makine etkileşimine dayanan teknolojik bağımlılıkta, kimyasal olmayan davranışsal bağımlılıklar kapsamına girmektedir. Teknolojik bağımlılıklar televizyon izleme gibi pasif bir bağımlılık şeklinde olabileceği gibi, bilgisayar oyunları oynama gibi aktif bir bağımlılık şeklinde de olabilir ve genellikle ilgili davranışın bağımlılık oluşturuca uyarıcı ve pekiştirici özellikleri vardır [4].

Griffiths (2003)'e göre heyecan veren her şey bağımlılık yapmaktadır. Bu açıdan bakıldığında son teknoloji cep telefonlarımız da bireye heyecan verdiği için bağımlılık yapmaktadır [5]. Cep telefonu kullanım bağımlılığı kavramı ilk olarak 2005 yılında Bianchi ve Phillips tarafından ortaya atılmıştır [6]. Mobil telefon bağımlılığı ile ilgili araştırmaların internet bağımlılığı araştırmalarına dayandığı görülmektedir. Bu çalışmalarda düşük öz güven ve sosyal beceri problemleri internet ve mobil telefon bağımlılığında ortaya çıkan temel sorunlar olarak görülmektedir [7]. Araştırmacılar aşırı cep telefonu kullanımını bazı ruhsal sorunlarla ilişkilendirmişlerdir. Örneğin cep telefonu bağımlılığının; düşük benlik saygısı ve depresyon [8], kontrol problemleri ve depresyon, anksiyete, internet bağımlılığı ve alt özgüven belirtileri [9], yüksek dürtüsellik, yalnızlık duygusu ve sosyal anksiyete [10], dışadönüklük [7], depresyon, dikkat dağınıklığı, hoşgörü eksikliği [11], dürtüsellik ve yalnızlık [12], duygusal hasarlı

ilişkiler, akademik başarıların azalması [13], aile ilişkilerinin bozulması, sosyal izolasyon, yalnızlık ve depresyon [14] [15] gibi birçok olumsuz sorunlara neden olduğu ortaya çıkmıştır.

Dünyada cep telefonu kullanımının etkilerine ilişkin araştırmalara her geçen gün yenileri eklenmektedir. Bütün bu araştırmalarda iletişim için vazgeçilmez bir unsur olan cep telefonlarının, günlük yaşamı ve sosyalleşme sürecini olumsuz etkilediğini destekler bulgular ortaya çıkmaktadır. Örneğin, mobil (cep) telefonundan mahrum kalma korkusu anlamında olan ve İngilizce “no mobile phobia”dan türetilen “nomofobi”, özellikle sosyal ağlara sürekli bağlanmak isteyen ergenlerin gündelik yaşam tarzlarını etkilemektedir. 2008 yılında İngiltere’de yapılan bir araştırmada, ergenlerin %66’sı mobil (cep) telefonlarını kaybetme fikrinin kendilerini sürekli bunalttığını belirtmişlerdir. Araştırmalarda bu oranın 18-24 yaşlarındaki gençlerde %76’ya ulaştığı ve bu %76’lık kesimin %40’ının ise ikinci bir mobil telefona sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır [16]. Başka bir araştırmada, restoranlarda gözlemlenen çocuklu ailelerde, ebeveynlerin %73’ü yemek esnasında en az bir kez telefonlarını kontrol ettikleri, üçte birinin telefonlarını kenara bırakıp yemek yedikleri ve çocukları yüzünden telefonu bırakmak zorunda kaldıklarında da onlara karşı sabırsız olup azarladıkları görülmüştür [17]. 19-22 yaş arası 164 gönüllünün katıldığı, cep telefonu kullanım alışkanlıklarını ortaya çıkartmaya yönelik yapılan bir çalışmaya göre, kadınların günde 10 saat, erkeklerin ise günde 8 saat cep telefonlarına bağlı kaldıkları sonucuna varılmıştır. Bu çalışmaya göre en çok kullanılan cep telefonu özelliğinin, günde 94,6 dakika ile mesajlaşma olduğu ve kullanılan diğer özelliklerin sırasıyla elektronik posta gönderimi, Facebook kontrolü, internet kullanımı olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma ayrıca cep telefonu kullanımının kadın ve erkeklerde değişiklik gösterdiğini; kitap okuma ve Twitter kullanımının erkekler için bir bağımlılık göstergesi iken, Amazon ve Spotify kullanımının ise daha çok kadınlar için bir bağımlılık göstergesi olduğunu belirtiyor [18]. Yapılan başka araştırmalara göre cep telefonu kullanan kadınların ve gençlerin daha çok sorunlu davranışlar sergilediği ortaya çıkmaktadır. Kadınların cep telefonlarını daha çok diğer arkadaşlarıyla uzun süre konuşarak sosyal amaçlar için kullandıkları, erkeklerin ise daha çok mesleki amaçlar için kullandıkları ortaya çıkmıştır [7][19][20][21][22].

Birçok okul, ders esnasında öğrenmeyi bölmesi, diğer öğrencilerin öğrenmelerini engellemesi, dikkatlerini dağıtması ve eğitimi kalitesizleştirmesi gibi nedenlerden dolayı cep telefonu kullanımını yasaklamıştır [23][24][25]. Amerika’da 18-46 yaş aralığında 7446 katılımcıyla yapılan bir araştırmaya göre, katılımcıların neredeyse yarısı akıllı telefon sahibidir ve 2017’de bu oranın %68’e çıkacağı tahmin edilmektedir. Aynı çalışmada akıllı telefon kullanıcılarının %80’inin uyandıktan sonraki ilk 15 dakikada telefonlarını kontrol ettiği, %79’unun telefonlarını sürekli yanında bulundurduğu, %20’sinin telefonlarıyla ayrı odada bulundukları tek bir günü bile hatırlamadıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca katılımcıların Facebook, Twitter gibi sosyal medya uygulamalarının gerçek sosyal yaşamlarından daha fazla ilgi gördüğü sonucuna da varılmıştır [26]. İspanya İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan bir araştırmada, 2013 yılında gerçekleşen 85.519 trafik kazasının 30.000’den fazlasının direksiyonda sosyal medyada haberleşme nedeniyle aşırı dikkatsizlik sonucu gerçekleştiği belirtilmiştir. Ayrıca kazaların %52’sinin ölümle sonuçlandığı ve hayatını kaybedenlerin yaş ortalamasının 34 yaş altı olduğu da belirtilmiştir [27]. 163 üniversite öğrencisi ile yapılan başka bir çalışmada, katılımcılar akıllı telefon kullanma oranlarına göre az, orta ve çok olmak üzere üç gruba ayrılmış ve katılımcıların yarısının telefonlarının olmadığı diğer yarısının da telefonlarının kapalı olduğu veya görüşme alanı dışında olduğu ortamlarda yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucuna göre, akıllı telefonlarını az kullanan öğrencilerde 75 dakika boyunca hiçbir endişe duygusu gözlemlenmezken, telefonlarını ne az ne çok kullanan öğrencilerde 10. ve 20. dakikalarda hafif miktarda bir endişe duygusu görülmüştür. Ancak aşırı miktarda telefon kullanan öğrenciler ilk on dakikada telefonunu az kullanan öğrencilerden çok daha fazla endişelendiği ve duydukları endişenin artarak hissedilmeye devam ettiği gözlemlenmiştir [28].

Yılmaz, Şar ve Civan (2015), lise öğrencilerinin mobil telefon bağımlılığı ile sosyal kaygı arasındaki ilişkileri incelemiştir. Yapılan çalışmada sosyal kaygı düzeyi yüksek olan lise öğrencilerinin mobil telefon kullanım oranında yüksek olduğu saptanmıştır. Aynı çalışmada kız lise öğrencilerin problemli mobil telefon kullanım ortalamasının daha yüksek olduğu da saptanmıştır [29]. Ergenlerde problemli mobil telefon kullanımı ile utangaçlık ve sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmada ergenlerin mobil telefonu kullanım önceliklerinde ilk sırayı sosyal paylaşım siteleri almakta olduğu; doğrudan arama yapma, SMS gibi iletişim yöntemlerinin ikinci planda kaldığı ortaya çıkmıştır [30].

Ülkemizde de bu alana dair yapılan araştırmaların oldukça sınırlı düzeyde kaldığını ifade etmek mümkündür. Bu nedenle mobil telefon kullanımı ve bağımlılığı ile ilgili bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir.

Bu araştırmanın amacı; Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Fakültesi ile Mühendislik ve Mimarlık Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin mobil telefon bağımlılığının farklı değişkenler açısından incelemektir. Bu genel amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Araştırmaya katılan öğrencilerin:

1. Mobil telefon kullanım profilleri ne düzeydedir?
 - a. Günlük ortalama kaç arama gerçekleştirilmektedir?
 - b. Günlük ortalama kaç mesaj gönderilmektedir?
 - c. Günlük ortalama kaç e-posta gönderilmektedir?
 - d. Cep telefonu günlük ortalama ne kadar kullanılmaktadır?
2. Mobil telefon bağımlılık durumları demografik özelliklerden;
 - a. Cinsiyet,
 - b. Fakülte,
 - c. Sosyo-ekonomik düzeye göre farklılık göstermekte midir?
3. Mobil telefon bağımlılık durumları, mobil telefon kullanım profillerinden;
 - a. Mobil telefon sahipliği yılına göre,
 - b. Mobil telefon kullanım süresi,
 - c. Mobil telefon kullanım amacına göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılı güz döneminde yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcılarını, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Fakültesi (beş farklı bölüm) ve Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi'ndeki (üç farklı bölüm) toplam 8 farklı bölümde birinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler (n=299) oluşturmuştur. Çalışma öncesinde gerekli kurumsal izinler ve çalışmaya katılan öğrencilerin onayları alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ile Bianchi ve Phillips (2005) tarafından geliştirilip, Şar A. ve Işıklar A. tarafından Türkçeye uyarlanan “Problemli mobil telefon kullanım ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirlik çalışmasında Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0.88, madde toplam test korelasyonları 0.27 ile 0.58 arasında değiştiği ve ölçeğinin test- tekrar test güvenirliği ise 0.98 olarak bulunmuştur. Bu ölçek likert tipi bir ölçek olup 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçeği dolduracak olan kişiler ölçekte yer alan her bir ifadeye ilişkin katılma düzeylerini; Beni hiç tanımlamıyor (1) ile beni çok iyi tanımlıyor (5) arasından işaretlemektedirler. İşaretlemede ölçekten en düşük 27, en yüksek 135 puan alınabilmektedir. Puanların yüksek oluşu problemli mobil telefon kullanımının da yüksek olduğunu ortaya koyar [31].

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için SPSS paket programı kullanılmıştır. Araştırmada öncelikle öğrencilerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, fakülte, sosyo-ekonomik düzey, telefon türü) ile cep telefon kullanım profilleri (kullanım sıklıkları, kullanım amaçları, değiştirme süresi, kaç yıldır kullandığı, kimlerle görüştüğü) için yüzdelik ve frekans tablosu oluşturulmuştur. Daha sonra “Problemlili Mobil Telefonu Kullanımı” ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistikler saptanmıştır. Verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığı Kolmogorov Smirnov testiyle incelenmiş ve verilerin parametrik dağılım gösterdiği görülmüştür ($p>.05$). Bu kapsamda uygulama sonuçlarından elde edilen verilerin çözümlemesinde iki değişken arasındaki ilişki için t testi, ikiden fazla değişken için de “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi” kullanılmıştır. ANOVA sonucunda farklılık meydana geldiği saptandığında bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için “Tukey Çoklu Karşılaştırma Testi” kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise $\alpha=0.05$ olarak belirtilmiştir.

Araştırma Bulguları

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmada veri toplamak amacıyla toplam 299 adet anket çalışması uygulanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ait frekans analizi sonuçları Tablo 1’de sunulmuştur. Buna göre katılımcıların 137’sini (%45,8) erkek, 162’sini (%54,2) kadın katılımcılar oluşturmaktadır. Katılımcıların 160’ı (%54) Eğitim Fakültesi ve 139’u (%46) Mühendislik ve Mimarlık Fakültesinde okuduklarını belirtmişlerdir. Yaş aralıklarında ise; 58 (%19,4) katılımcı 16-18 yaş, 211 (%70,6) katılımcı 19-21 yaş, 20 (%6,7) katılımcı 22-24 yaş, 10 (%3,3) katılımcı ise 25 yaş ve üzerindedir. Bu yaş aralıkları, katılımcıların büyük bir oranının lise eğitiminden hemen sonra üniversiteye başladıklarını göstermektedir. Katılımcılara, ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarının ne düzeyde olduğu sorulduğunda, 26’sı (%8,7) düşük, 261’i (%87,3) orta ve 12’si (%4) yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip olduklarını belirtmişlerdir. Cep telefonu kullanımına ilişkin bilgiler değerlendirildiğinde, öğrencilerin 25’inin (%8,4) klasik cep telefonu (tuşlu telefon), 271’inin (%90,6)’sının ise akıllı telefonu (dokunmatik) vardır. Katılımcıların %7,7’sinin ikinci telefona sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca katılımcıların 33’ü (%11) anne-babalarının cep telefonu bağımlısı olduklarını düşünmektedirler. Sosyo-demografik yapıları incelendiğinde öğrencilerin büyük oranda orta gelir düzeye ait ailelere mensup oldukları ve büyük çoğunluğunda akıllı telefon olduğu görülmüştür.

Tablo 1: Katılımcıların Bazı Sosyo-Demografik Değişkenleri

Değişken	Kategori	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	137	45,8
	Kadın	162	54,2
Fakülteler	Eğitim Fakültesi	160	54
	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	139	46
Yaş	16-18 Yaş	58	19,4
	19-21 Yaş	211	70,6
	22-24 Yaş	20	6,7
	25 Yaş ve Üzeri	10	3,3
Sosyo-ekonomik düzey	Düşük	26	8,7
	Orta	261	87,3
	Yüksek	12	4,0
Cep Telefonu Sahiplik Oranı	Telefonum Yok	3	1,0
	Klasik cep telefonu	25	8,4

Değişken	Kategori	Frekans (f)	Yüzde (%)
	Akıllı Telefon	271	90,6
İkinci telefon var	Evet	23	7,7
	Hayır	276	92,3
Anne-baba cep telefonu bağımlısı	Evet	33	11,0
	Hayır	266	89,0
Toplam		299	100

Cep Telefonu Kullanım Profilleri

Tablo 2'de, araştırmaya katılan öğrencilere ait cep telefonu kullanımına ilişkin bilgiler ve onlara ait frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Cep Telefonu Kullanımına İlişkin

Değişken	Kategori	Frekans (f)	Yüzde (%)
Günlük arama sayısı	Hiç	10	3,3
	1-5	153	51,2
	6-10	63	21,1
	11-20	40	13,4
	21 ve üzeri	32	10,7
Günlük mesaj gönderme sayısı	Hiç	43	14,4
	1-10	67	22,4
	11-20	32	10,7
	21-30	26	8,7
	31 ve üzeri	131	43,7
Günlük e-posta gönderme sayısı	Hiç	217	72,6
	1-3	50	16,7
	4-7	13	4,3
	8-12	6	2,0
	13 ve üzeri	11	3,7
Günlük kullanım süresi	1 saatten az	21	7,1
	1-3 saat	107	35,8
	4-6 saat	95	31,7
	7 saat ve üzeri	76	25,5
Cep telefonunu kullanma amacı	Arama/Görüşme	98	32,8
	Mesajlaşma	51	17,1
	İnternet	98	32,8
	Video/Müzik	19	6,4
	Eğlence (oyun vb)	19	6,4
Cep Telefonu kullanma süreleri	2 yıldan az	76	25,4
	2-4 yıl	77	25,8
	5-6 yıl	62	20,7
	6 yıldan fazla	84	28,1
Cep telefonu değiştirme süresi	Gerekmediği müddetçe	258	86,3
	Yeni modeli çıkınca	5	1,7
	Her yıl	21	7
	İki yıl ve daha fazla	15	5
Telefonu en çok nerede kullandıkları	Evde	228	76,3
	Okulda	23	7,7
	Diğer	48	16,1

Tablo 2’de katılımcıların günlük ortalama arama sayıları incelendiğinde; 153’ü (%51,2) 1-5 arasında, 63’ü (%21,1) 6-10 arasında, 40’ı (%13,4) 11-20 arasında ve 32’sinin (%10,7) ise 20 ve üzeri arama gerçekleştirdiği görülmüştür. Günlük ortalama mesaj sayıları incelendiğinde; 43’ünün (%14,4) hiç mesaj göndermediği, 67’sinin (%22,4) 1-10 arasında, 32’sinin (%10,7) 11-20 arasında, 26’sının (%8,7) 21-30 arasında ve 131’nin (%43,7) ise 31 ve üzeri mesaj gönderdiği görülmüştür. Günlük ortalama e-posta sayıları incelendiğinde; 217’sinin (%72,6) hiç e-posta göndermediği, 50’sinin (%16,7) 1-3 arasında, 13’ünün (%16,7) 4-7 arasında, 6’sının (%2) 8-12 arasında ve 11’inin (%3,7) ise 13 ve üzeri e-posta gönderdiği görülmüştür.

Katılımcıların 21’i (%7,1) günlük 1 saatten az, 107’si (%35,8) günlük 1-3 saat arası, 95’i (%31,7) günlük 4-6 saat arası ve 76’sı (%25,5) günlük 7saat veya daha fazla süre mobil telefon kullandığını ifade etmiştir. Cep telefonlarını en çok hangi amaç için kullandıkları sorulduğunda; 98’i (%32,8) arama/görüşme, 51’i (%17,1) mesajlaşma, 98’i (%32,8) internet, 19’u (%6,4) video/müzik ve 19’u (%6,4) ise eğlence amaçlı kullandıklarını belirtmiştir.

Araştırmada, katılımcıların 76’sının (%25,4) 2 yıldan az mobil telefon kullandığı, 77’sinin (%25,8) 2-4 yıl arasında, 62’sinin (%20,7) 5-6 yıl arasında ve 84’ünün (%28,1) ise mobil telefonu 6 yıldan fazla kullandıkları ortaya çıkmıştır. Katılımcıların cep telefonu değiştirme sıklığı göz önüne alındığında; katılımcıların 258’i (%86,3) gerekmediği müddetçe telefonlarını değiştirmemektedir. Cep telefonlarını en çok nerede kullandıklarını değerlendirildiğinde, katılımcıların 228’i (%76,3) evde, 23’ü (%7,7) okulda ve diğerleri de ev/okul dışında kullanılmaktadırlar. Ayrıca katılımcılar, günde ortalama 29 kez cep telefonlarını kontrol ettiklerini ve aylık cep telefonu maliyetlerini de 33,3 TL olarak belirtmişlerdir.

Katılımcıların Cep Telefon Bağımlılık Durumları

Araştırmaya katılan öğrencilerin problemlili mobil telefon kullanım ölçeğinde aldıkları puanların, minimum, maksimum değerleri, aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 3’te gösterilmiştir. Bu tabloda öğrencilerin problemlili mobil telefon kullanım ölçeği toplam puan ortalamasının ($\bar{x}$ =58,67) yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Problemlili Mobil Telefon Kullanım Ölçeği Sonuçları

Ölçek	N	$\bar{x}$	S	Min.	Max.
Problemlili mobil telefon kullanımı	299	58,67	19,76	56,42	60,92

Tablo 4: Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Problemlili Mobil Telefonu Kullanımı Ölçeği Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	Sd	t	p
Kız	137	57,69	18,24	297	0,78	0,435
Erkek	162	59,49	20,98			

Tablo 4’te öğrencilerin problemlili mobil telefon kullanım ölçeği toplam puanının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin problemlili mobil telefon kullanım durumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir, $t(297)=,78$, $p>0,05$. Cinsiyet açısından bakıldığında, kız öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{x}=57,69$, erkek öğrencilerin puan ortalamaları ise $\bar{x}=59,49$ olarak görülmüştür.

Tablo 5: Öğrencilerin Fakülte Değişkenine Göre Problemlı Mobil Telefonu Kullanımı Ölçeği Sonuçları

Fakülte	N	$\bar{x}$	S	Sd	t	p
Eğitim F.	160	57,91	20,27	297	0,712	0,477
Mühendislik F.	139	59,54	19,19			

Tablo 5’te araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin problemlı mobil telefon kullanım ölçeği toplam puanının fakültelere göre farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin problemlı mobil telefon kullanım durumlarının fakültelere göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir, $t(297)=,712$, $p>0,05$. Fakülteler açısından bakıldığında, eğitim fakültesi öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{x}=57,91$, mühendislik fakültesi öğrencilerin puan ortalamaları ise $\bar{x}=59,54$ olarak görülmüştür.

Tablo 6: Ailelerin Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Problemlı Mobil Telefonu Kullanımı Ölçeği Sonuçları

Ailenizin sosyo-ekonomik durumu ne düzeydedir?	N	$\bar{x}$	S	F	p	Anlamlı fark
Düşük	26	55,04	20,12	1,468	,232	YOK
Orta	261	58,66	19,45			
Yüksek	12	66,83	24,72			

Tablo 6 verilerine göre, problemlı mobil telefon kullanımı toplam puanlarının ailelerin sosyo-ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonucunda öğrencilerin problemlı mobil telefon kullanımı toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir, $F(2,296)=1,468$, $p>0,05$. Ancak katılımcıların sosyo-ekonomik düzeylerinin artışına paralel bir oranda problemlı mobil telefonun kullanımının arttığı da görülmektedir.

Tablo 7: Öğrencilerin Mobil Telefon Sahip Olma Yılı Değişkenine Göre Problemlı Mobil Telefonu Kullanımı Ölçeği Sonuçları

Kaç yıldır mobil telefon kullanıyorsunuz?	N	$\bar{x}$	S	F	p	Anlamlı fark
2 Yıldan Az	76	60,17	17,79	1,984	,116	YOK
2-4 yıl arası	77	55,83	19,23			
5-6 yıl arası	62	55,73	19,06			

Tablo 7’de katılımcıların problemlı mobil telefon kullanımı toplam puanlarının mobil telefon sahip olma yılına göre değişip değişmediği belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi yapılmıştır. Tabloya bakıldığında öğrencilerin mobil telefon sahibi olma yılı ile problemlı mobil telefon kullanımı toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir, $F(2,296)=1,984$, $p>0,05$.

Tablo 8: Öğrencilerin Günlük Mobil Telefon Kullanım Süresi Değişkenine Göre Problemlili Mobil Telefonu Kullanımı Ölçeği Sonuçları

Günde ortalama kaç saatiniz mobil telefon kullanmakla geçiyor?	N	$\bar{x}$	S	F	p	Anlamlı fark
1 saatten az (a)	21	43,52	12,57	36,591	,000	a-d, b-d, c-d
1-3 saat (b)	107	51,33	14,96			
4-6 saat (c)	95	57,06	15,71			
7 saat ve üzeri (d)	76	75,18	21,53			

Tablo 8’de üniversite öğrencilerinin problemlili mobil telefon kullanımı toplam puanına ait günlük mobil telefon kullanım değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile çözümlenmiştir. Çözümleme sonucunda öğrencilerin problemlili mobil telefon kullanımı toplam puanlarında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir $F(2, 296)=36,591$, $p<0,05$. Bu değişimin hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için yapılan Tukey testi sonucunda 7 saat ve üzeri günlük mobil telefon kullanan öğrenciler ile 1 saatten az günlük mobil telefon kullanan, 1 saat ile 3 saat arası günlük mobil telefon kullanan ve 4 saat ile 6 saat arası günlük mobil telefon kullanan öğrenciler arasında, 7 saat ve üzeri günlük mobil telefon kullanan öğrenciler lehine ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmüştür. Buna göre, problemlili mobil telefon kullanımının 7 saat ve üzeri günlük mobil telefon kullanan öğrencilerde en yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 9: Öğrencilerin Başat Mobil Telefonu Kullanım Amacı Değişkenine Göre Problemlili Mobil Telefonu Kullanımı Ölçeği Sonuçları

Cep telefonunuzu en çok hangi amaçla kullanıyorsunuz?	N	$\bar{x}$	S	F	p	Anlamlı fark
Arama/Görüşme (a)	98	53,02	17,95	8,995	,000	b-a, b-c, b-d
Mesajlaşma (b)	51	70,88	22,72			
İnternet Kullanımı (c)	98	59,69	17,53			
Video/Müzik (d)	19	49,89	14,23			

Tablo 9’da üniversite öğrencilerinin başat mobil telefonu kullanım amacı ile problemlili mobil telefonu kullanımı ölçeği toplam puanları arasında bir ilişkinin olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda öğrencilerin problemlili mobil telefon kullanımı toplam puanlarında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir $F(2, 296)=8,995$, $p<0,05$. Bu değişimin hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için yapılan Tukey testi sonucunda mobil telefonunu en çok mesajlaşma amacıyla kullanan öğrenciler ile arama/görüşme, internet kullanımı ve video/müzik amacıyla kullanan öğrenciler arasında, mesajlaşma amacıyla kullanan öğrenciler lehine ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmüştür. Buna göre, problemlili mobil telefon kullanımının mobil telefonunu en çok mesajlaşma amacıyla kullanan öğrencilerde en yüksek olduğu görülmektedir.

Sonuçlar

Bu araştırmanın sonuçlarına göre; öğrencilerin cinsiyetleri ile problemlili mobil telefon kullanım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır. Alanyazın incelendiğinde, Bianchi ve Phillips (2005)’in yapmış olduğu çalışmada cinsiyetin mobil telefon kullanımı üzerinde etkili olduğu ve artık kadınların teknolojik aletlere olan ilgisinin erkeklerden daha fazla olduğu ifade edilmiştir

[6]. Aynı sonuç Yılmaz, Şar ve Civan (2015) yaptığı çalışmada ortaya çıkmış ve kız lise öğrencilerinin problemlili mobil telefon kullanımının ortalamasının daha yüksek olduğu görülmüştür [29].

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin problemlili mobil telefon kullanım durumlarının fakültelere göre anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır. Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarının, problemlili mobil telefon kullanımı toplam puanları üzerinde bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Sosyo-ekonomik düzeyler arasında mobil telefon bağımlılığı farkının kapanmasında son yıllarda bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yaşanan hızlı gelişmeler önemli bir faktördür. Kısa zamanda pek çok yeni ürünün piyasaya sürülmesi fiyatların ucuzlamasına ve her sosyo-ekonomik düzeye sahip kesimin cep telefonuna sahip olmasına imkân tanımaktadır. Bununla birlikte çağrı maliyetinin düşmesi, iletişim haricinde kullanılan ve gün geçtikçe kullanımı artan ve birçok fonksiyonun eklenmesi, her sosyo-ekonomik düzeye sahip bireylerin cep telefonuna sahip olmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca cep telefonuna erişebilmenin kolaylaşması kadar, cep telefonlarının her sosyo-ekonomik düzeye hitap edebilmesinin ve cep telefonların sosyo-ekonomik düzey fark etmeksizin insanların ortak ilgi alanlarını barındırması da (internet kullanımı, oyun oyna vb.) sosyo-ekonomik durumun, mobil telefon bağımlılığı düzeyi üzerindeki etkisinin kalkmasında etkilidir.

Araştırmada ulaşılan bir başka sonuca göre; öğrencilerin mobil telefon sahip olma yılı ile problemlili mobil telefon kullanımı toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır. Benzer bulgular Yılmaz, Şar ve Civan (2015)'in çalışmasında lise öğrencilerinin mobil telefon sahip olma yılı ile problemlili mobil telefon kullanımı arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır [29].

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise; öğrencilerin problemlili mobil telefon kullanımı toplam puanlarının 7 saat ve üzeri telefon kullanan öğrencilerde en yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç, problemlili mobil telefon kullanımının günlük mobil telefon kullanım süresi açısından değerlendirildiğinde mobil telefon kullanım süresi arttıkça bağımlılık düzeyinin arttığı yönünde literatürdeki diğer çalışmaları da desteklemektedir [31] [29].

Bu araştırmanın önemli sonuçlarından bir diğeri ise, üniversite öğrencilerinin başta mobil telefonu kullanım amacı ile problemlili mobil telefonu kullanımı ölçeği toplam puanları arasında mesajlaşma amacıyla kullanan öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar görüldüğüdür. Buna göre, problemlili mobil telefon kullanımının mobil telefonunu en çok mesajlaşma amacıyla kullanan öğrencilerde en yüksek olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışmada, çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinde, demografik özelliklerden cinsiyet, fakülte ve sosyo-ekonomik durum ile mobil telefon bağımlılık durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ayrıca kullanım profilleri açısından incelendiğinde, mobil telefon sahip olma yılı ile mobil telefon bağımlılık durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, fakat günlük mobil telefon kullanım süresi ve mobil telefon kullanım amacı ile anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Kaynakça

- [1] Q. Rima, "Ericsson Mobility Report", <http://www.ericsson.com/res/docs/2015/ericsson-mobility-report-june-2015.pdf>, Erişim: 18.11.2015.
- [2] Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kurumu, "Üç Aylık Pazar Verileri Raporu", İnternet: https://www.btk.gov.tr/File/?path=ROOT%2f1%2fDocuments%2fSayfalar%2fPazar_Verileri%2f2015-Q3_v1.pdf, Erişim: 20.12.2015.
- [3] M.D. Griffiths, "Internet addiction: An issue for psychopathology?", Clinical Psychology Forum, (1996); 97:32-36.

- [4] M. Griffiths, "Technological addictions.", *Clinical Psychology Forum*, Division Of Clinical Psychology Of The British Psychol Soc, (1995) 14-14
- [5] M. Griffiths, "Internet gambling: Issues, concerns, and recommendations.", *CyberPsychology & Behavior*, 6.6 (2003): 557-568.
- [6] A. Bianchi ve J.G. Phillips, "Psychological predictors of problem mobile phone use.", *CyberPsychology & Behavior*, 8.1 (2005): 39-51.
- [7] A.M. Kring ve diğerleri, "Abnormal psychology Translated by H Shamsipour 2009.", Tehran: publication Arjmand (2007).
- [8] P.P. Eduardo ve diğerleri, "Mobile Phone Abuse Or Addiction. A Review Of The Literature.", *Adicciones*, 24.2 (2012).
- [9] J.H. Ha ve diğerleri, "Characteristics of excessive cellular phone use in Korean adolescents.", *CyberPsychology & Behavior*, 11.6 (2008): 783-784.
- [10] T. Azuki, "Today's mobile phone users: current and emerging trends.", *Cyber Psych Behav*, 12.2 (2008): 334-50.
- [11] Y. Chen, "The relationship of mobile phone use to addiction and depression amongst American college students.", *Mob Commun Soc Change*, (2004): 344-352.
- [12] F. Naderi ve F. Haghshenas, "The relationship between impulsivity, loneliness and the mobile phone usage rate in male and female students of Ahvaz Islamic Azad University.", (2009): 111-121.
- [13] S.L.A Andrade ve diğerleri, "Structures of the iron-sulfur flavoproteins from *Methanosarcina thermophila* and *Archaeoglobus fulgidus*.", *Journal of bacteriology*, 187.11 (2005): 3848-3854.
- [14] K. Kamibeppu ve H. Sugiura, "Impact of the mobile phone on junior high-school students' friendships in the Tokyo metropolitan area.", *Cyberpsychology & Behavior*, 8.2 (2005): 121-130.
- [15] H.Ekhtiary ve diğerleri, "Validity and reliability Persian versions of the questionnaire Yzng, Bart, Dykmn, and Zuckerman in determining risk seeking behavior and impulsivity.", *Ayrat J Clin Psych.*, (2008) 14(3):326-36.
- [16] <https://www.securevoy.com/blog/2012/02/16/66-of-the-population-suffer-from-nomophobia-the-fear-of-being-without-their-phone>, 13.12.2015
- [17] <http://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-2577634/Step-away-mobile-Parents-distracted-role-phones-harm-bond-child.html>, Erişim: 13.12.2015
- [18] J. Robert, L. Yaya ve C. Manolis, "The invisible addiction: Cell-phone activities and addiction among male and female college students.", *Journal of behavioral addictions* 3.4 (2014): 254-265.
- [19] M.,O. Beranuy ve diğerleri, "Problematic internet and mobile phoneuse and students: The role of emotional intelligence.", *Computers in Human Behaviour*, 25, 1182–1187. (2009) doi:10.1016/j.chb.2009.03.001
- [20] L. Leung ve R. Wei. "More than just talk on the move: Uses and gratifications of the cellular phone.", *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 77.2 (2000): 308-320.
- [21] M. Takao, S. Takahashi, and M. Kitamura, "Addictive personality and problematic mobile phone use.", *CyberPsychology & Behavior*, 12.5 (2009): 501-507.
- [22] S.P Walsh ve diğerleri, "Keeping in constant touch: The predictors of young Australians' mobile phone involvement.", *Computers in Human Behavior*, 27.1 (2011): 333-342.
- [23] D. Hiscock, "Cell phones in class: This, too, shall pass.", *Community College Week*, 16.16 (2004): 4-5.
- [24] M. Sánchez-Martínez, ve A. Otero, "Factors associated with cell phone use in adolescents in the community of Madrid (Spain).", *CyberPsychology & Behavior*, 12.2 (2009): 131-137.
- [25] N. Selwyn, Neil, "Schooling the mobile generation: The future for schools in the mobile-networked society.", *British Journal of Sociology of Education*, 24.2 (2003): 131-144.
- [26] D. Levitas, "Always Connected: How Smartphones And Social Keep Us Engaged.", *International Data Corporation (IDC)* (2013).
- [27] <http://www.dailysabah.com/life/2014/12/05/using-social-media-while-driving-more-fatal-than-drink-driving-research-reveals>, Erişim: 18.12.2015.
- [28] N A. Cheever, ve diğerleri, "Out of sight is not out of mind: The impact of restricting wireless mobile device use on anxiety levels among low, moderate and high users.", *Computers in Human Behavior*, 37 (2014): 290-297.
- [29] G. Yılmaz, A. H. Şar ve S. Civan, "Investigation of Adolescent Mobile Phone Addiction by Social Anxiety Effect of Some Variable.", *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 2.4 (2015).
- [30] S. Deniz, E. A. Yıldırım ve M. Çobanyıldız, "Ergenlerde Problemlı Mobil Telefon Kullanımı ile Utangaçlık ve Sosyal Anksiyete İlişkisi.", *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 1 (2014).
- [31] A. H. Şar ve A. Işıklar. "Problemlı mobil telefon kullanım ölçeğinin Türkçeye uyarlaması.", *International Journal of Human Sciences*, 9.2 (2012): 264-275.